

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/2/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2520200264
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Marčeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:2520200264.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a členiek senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, v právnej veci žalobcu: Kongregácia sestier premonštrátok, Slovenská provincia so sídlom Pavla Jantauscha 665/13, so sídlom Vrbové, IČO: 00 586 714, zast. Prosman a Pavlovič advokátska kancelária s. r. o., so sídlom Hlavná 31, Trnava, IČO: 36 865 281, proti žalovanej: Slovenská republika, zastúpená Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom Búdková 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, o určenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany zo dňa 28. augusta 2020 č. k. 4C/14/2020-70 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania m e n í tak, že žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

Žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že žalobca je vlastníkom podielu na nehnuteľnostiach o veľkosti 1/6 z celku nachádzajúcich sa v okrese Topoľčany, obec I., k. ú. I., evidované na LV č. XXX ako pozemok, parc. reg. „C“ č. 497/1 záhrada o výmere 390 m², pozemok, parc. reg. „C“ č. 497/2 záhrada o výmere 624 m², podielu na nehnuteľnostiach o veľkosti 1/1 z celku, nachádzajúcich sa v okrese Topoľčany, obec I., k. ú. I., evidované na LV č. XXX ako pozemok, parc. reg. „E“ č. 329/4 orná pôda o výmere 4485 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 444/43 orná pôda o výmere 3837 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 596/4 orná pôda o výmere 5746 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 604/7 orná pôda o výmere 6034 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 606/16 orná pôda o výmere 5867 m², podielu na nehnuteľnostiach o veľkosti 3/16 z celku, nachádzajúcich sa v okrese Topoľčany, obec I., k. ú. I., evidované na LV č. XXX ako pozemok, parc. reg. „E“ č. 161/1 orná pôda o výmere 101 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 194/2 orná pôda o výmere 683 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 247 orná pôda o výmere 1913 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 301 orná pôda o výmere 1198 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 350 orná pôda o výmere 562 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 558 orná pôda o výmere 3327 m², podielu na nehnuteľnostiach o veľkosti 13/1728 z celku, nachádzajúcich sa v okrese Topoľčany, obec I., k. ú. I., evidované na LV č. XXX ako pozemok, parc. reg. „C“ č. 270 vodná plocha o výmere 1007 m², pozemok parc. reg. „E“ č. 269 trvalý trávny porast o výmere 55403 m², pozemok parc. reg. „E“ č. 271 trvalý trávny porast o výmere 32924 m², podielu na nehnuteľnostiach o veľkosti 65/288 z celku, nachádzajúcich sa v okrese Topoľčany, obec G. K., k. ú. G. K., evidované na LV č. XXX ako pozemok, parc. reg. „E“ č. 201/1 o orná pôda o výmere 219 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 201/2 o orná pôda o výmere 4863 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 245 orná pôda o výmere 4503m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 246 orná pôda o výmere 1722 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 288 orná pôda o výmere 2575 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 319 orná pôda o výmere 5186 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 345/1 orná pôda o výmere 243 m², pozemok, parc. reg. „E“ č. 345/2 orná pôda o výmere 30 m², podielu na nehnuteľnostiach o veľkosti 1/1 z celku, nachádzajúcich sa v okrese Topoľčany, obec G. K., k.ú. G. K., evidované na LV č. XXX ako pozemok, parc. reg. „E“ č. 422/26 orná pôda o výmere 5597 m², pozemok, parc. reg. „E“

č. 434/6 orná pôda o výmere 5755 m². Súd žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 460, § 461 ods. 1, 2, § 462, § 476 ods. 1, 2, 3, § 476a, § 480 ods. 1, 2, § 485 ods. 1, § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 137 písm. c) zák. č. 160/2015 Civilného sporového poriadku a na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že žaloba žalobcu na vydanie dedičstva vo forme určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je podaná dôvodne, a preto jej vyhovel. V priebehu konania žalobca pôvodnú žalobu na vydanie nehnuteľností zmenil tak, že sa domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, eventuálne vydania týchto nehnuteľností, a keďže výsledky dovtedajšieho konania mohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe, tak súd pripustil zmenu žaloby v zmysle § 142 ods. 1 CSP a zároveň skúmal prípustnosť takejto žaloby podľa § 137 písm. c) CSP, keďže žalobca sa domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z dôvodu ochrany oprávneného dediča podľa § 485 ods. 1 OZ. Keďže predmetom vydania dedičstva boli nehnuteľnosti, tak žalobu je možné formulovať ako žalobu na určenie vlastníctva, resp. spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam tak, aby rozhodnutie súdu bolo podkladom na zápis do katastra nehnuteľností a žalobca naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva nemusel preukazovať, pretože ako oprávnený dedič je aktívne legitimovaný na podanie takejto žaloby a tento jeho nárok má oporu v hmotnom práve. Z uvedených dôvodov súd žalobu na určenie vlastníckeho práva považoval za prípustnú a ďalej skúmal dôvodnosť nároku žalobcu ako oprávneného dediča. Z obsahu dedičského spisu, ako aj z predložených dokladov súd zistil, že poručiťka S. X. dňa 08. 07. 1993 vlastnou rukou spísala závet, ktorým celý svoj majetok a všetky majetkové práva, ktoré jej budú ku dňu smrti patriť, odkázala žalobcovi s tým, že tento závet obsahuje deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný a zároveň je podpísaný vlastnou rukou poručiťky. Závet je prísne formálny jednostranný právny úkon poručiťky, ktorým osobne a v predpísanej forme robí dispozíciu so svojim majetkom pre prípad svojej smrti. Závet musí byť platným ako právny úkon (§ 34 a nasl. Občianskeho zákonníka) a musí spĺňať aj ďalšie náležitosti (§ 476 a nasl. OZ), ktoré sú stanovené práve preto, že ide o dispozíciu pre prípad smrti. Sprísnené požiadavky sú odôvodnené preto, že prípadné nejasnosti už nebude možné po smrti poručiťky odstrániť a zistiť tak jeho skutočný úmysel. Pre všetky druhy závetu je preto spoločná požiadavka písomnej formy a uvedenie dňa, mesiaca a roka, kedy bol podpísaný. Všetky zákonné náležitosti musí závet spĺňať najneskôr k okamžiku smrti poručiťky. Pre platnosť vlastnoručného (holografného) závetu (§ 476a OZ) sa vyžaduje po formálnej stránke, aby ho napísal priamo poručiťka a to písaným písmom, ktoré je prejavom jeho osobnosti vyplývajúcej z jeho rukopisu. Môže ísť preto o akúkoľvek abecedu, aj o použitie tlačeneho písma, nesmie však ísť o mechanické znaky alebo o použitie mechanických písacích pomôcok (holografné aj alografné) a písmo musí byť čitateľné. Nevyhnutnou podmienkou platnosti závetu je podpis, ktorý musí dostatočne identifikovať pisateľa a musí obsahovať dátum, kedy bol podpísaný. Požiadavka uvedená v ustanovení § 476 ods. 2 OZ teda znamená, že deň, mesiac a rok, kedy bol závet podpísaný, platí tak pre závet napísaný vlastnou rukou poručiťky, ako aj zriadený v inej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/24/2011 zo dňa 29. 11. 2011 a obdobne aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16Co/120/2018 zo dňa 24. 09. 2019). Vychádzajúc z citovaných stanovísk súdov, ako aj komentára k ustanoveniu § 476a OZ a z predložených dokladov mal súd za preukázané, že vlastnoručný závet poručiťky S. X., spísaný dňa 08. 07. 1993, je platným závetom, pretože obsahuje náležitosti uvedené v § 476 ods. 2 OZ a je podpísaný vlastnou rukou poručiťky, pričom tento je možné považovať za platný právny úkon aj z hľadiska ustanovení § 34 a nasl. OZ. V tomto závele poručiťka jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom vyjadrila svoju poslednú vôľu ohľadom jej majetku, ktorým bude disponovať ku dňu svojej smrti s tým, že tento odkázala žalobcovi. Žalovaný síce vo svojom vyjadrení k žalobe spochybnil pravosť podpisu poručiťky z dôvodu, že na predloženej závele absentuje osvedčenie pravosti jej podpisu, avšak zákon nevyžaduje, aby vlastnoručný závet obsahoval úradné overenie podpisu závetcu, pričom musí byť nespochybniteľné, že závet spísal závetca a musí obsahovať zákonom predpísané náležitosti. Námetka žalovaného ohľadom absencie osvedčenia pravosti podpisu poručiťky vo forme úradného overenia je preto právne irelevantná, a pokiaľ ide o ďalšie námietky týkajúce sa toho, či tento závet skutočne spísala poručiťka vlastnou rukou, tak pochybnosti žalovaného boli vyvrátené žalobcom predloženými písomnosťami patriacimi poručiťke, ktoré boli nespochybniteľne spísané jej vlastnou rukou a opatrené vlastnoručným podpisom a po porovnaní týchto písomností s predmetným závetom poručiťky je podľa názoru súdu nesporné, že závet zo dňa 08. 07. 1993 spísala poručiťka vlastnou rukou. Uvedenú skutočnosť nespochybnil ani žalovaný na pojednávaní a z toho dôvodu ani nenavrhol znalecké dokazovanie znalcom z odboru písomoznalectva a jeho záporné stanovisko k žalobe vyplývalo len z toho, že o nehnuteľnostiach už bolo raz rozhodnuté. Keďže v dedičskom konaní po poručiťke S. X. bola zistená existencia závetu zo dňa 20. 03. 1996 spísaného vo forme notárskej zápisnice a po skončení dedičského konania bol zistený ďalší závet spísaný vlastnou rukou poručiťky dňa 08. 07.

1993, tak súd sa pri rozhodovaní o žalobe žalobcu musel vysporiadať aj s otázkou existencie dvoch závetov. Z ustanovenia § 480 ods. 1 OZ vyplýva, že závet sa zrušuje neskorším platným závetom, pokiaľ popri ňom nemôže obstáť alebo odvolaním závetu. Poručiteľ môže doterajší závet (teda závet zo dňa 08. 07. 1993) zrušiť tým, že zriadi nový závet, ktorý sa svojim obsahom odlišuje od doterajšieho závetu tak, že niet pochyb o tom, že poručiteľ pre prípad smrti naložil so svojim majetkom inak. Podľa názoru súdu však z obsahu oboch zistených závetov vyplýva, že tieto môžu obstáť popri sebe a spísaním závetu vo forme notárskej zápisnice dňa 20. 03. 1996 sa nezrušil predchádzajúci závet poručiťky spísaný vlastnoručne dňa 08. 07. 1993, nakoľko týmto závetom poručiťka všetky majetkové práva a celý svoj majetok odkázala žalobcovi a v ďalšom závete odkázala O. T. a Z. T. už iba konkrétne nehnuteľnosti špecifikované v závete, pričom v čase smrti poručiťka týmito nehnuteľnosťami už ani nedisponovala. Okrem toho v závete zo dňa 20. 03. 1996 vyslovene poručiťka zdôraznila, že už zriadila jeden závet (závet zo dňa 08. 07. 1993) a tento závet (zo dňa 20. 03. 1996) sa týka len nehnuteľností v kat. úz. I. v ňom špecifikovaných a na ostatný majetok platí pôvodný závet. Z uvedeného vyplýva, že oba závety sú platnými právnymi úkonmi, ktoré môžu obstáť popri sebe, keď prvým závetom poručiťka celý majetok odkázala žalobcovi a druhým závetom časť z tohto majetku odkázala fyzickým osobám (v čase svojej smrti touto časťou majetku už ani nedisponovala) a vyslovene v druhom závete uviedla, že na ostatný majetok platí pôvodný závet. Žalobca teda smrťou poručiťky nadobudol jej majetok, s ktorým ku dňu svojej smrti disponovala a to na základe platného závetu vlastnoručne spísaného poručiťkou dňa 08. 07. 1993, a keďže až po prejednaní dedičstva po poručiťke bola zistená existencia platného závetu zo dňa 08. 07. 1993, podľa ktorého oprávneným dedičom nehnuteľností špecifikovaných vo výrokovej časti tohto rozsudku je žalobca, tak žalobcovi ako oprávnenému dedičovi vzniklo právo na vydanie dedičstva podľa § 485 ods. 1 OZ. Ochrana oprávneného dediča spočíva v tom, že tento sa môže proti nepravému dedičovi domáhať, aby mu vydal majetok, ktorý má z dedičstva. Oprávneným dedičom poručiťka je ten, kto mal na základe dedenia zo zákona, zo závetu alebo z oboch dedičských titulov nadobudnúť dedičstvo namiesto toho, komu bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva (odumrtí) súdom v konaní o dedičstve, hoci nebol platne vydedený a nedopustil sa konania, ktoré by založilo jeho dedičskú nespôsobilosť podľa ustanovenia § 469 a nebol účastníkom dedičského konania. Nepravým dedičom je ten, kto dedičstvo skutočne nadobudol na základe rozhodnutia súdu v konaní o dedičstve, hoci podľa dedičského práva ho nemal nadobudnúť vôbec alebo v takom rozsahu, v akom ho nadobudol. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že žaloba žalobcu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam špecifikovaným vo výrokovej časti rozsudku je podaná dôvodne, keďže žalobca ako oprávnený dedič sa domáhal svojho práva na vydanie dedičstva podľa § 485 ods. 1 OZ, a keďže ide o nehnuteľnosti, tak žalobu je možné formulovať ako žalobu na určenie vlastníctva, resp. spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam tak, aby rozhodnutie súdu bolo podkladom pre zápis do katastra nehnuteľností. V konaní bolo nesporne preukázané, že žalobca je oprávneným dedičom na základe závetu vlastnoručne spísaného poručiťkou dňa 08. 07. 1993, pričom žalobca nebol účastníkom dedičského konania po poručiťke a namiesto neho bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva žalovanému. Súd preto vyhovel žalobe žalobcu na určenie vlastníckeho práva. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 257 Civilného sporového poriadku tak, že žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech, nepriznal náhradu trov konania, i keď v zásade by mal nárok na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 CSP, ale podľa názoru súdu v tomto prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré výnimočne nie je možné priznať náhradu trov konania žalobcovi. Tieto dôvody spočívajú v skutočnosti, že žalovaný sa stal vlastníkom spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach na základe rozhodnutia v dedičskom konaní, v ktorom bola zistená existencia len jedného závetu a až po ukončení dedičského konania bol žalobcom objavený ďalší závet, ktorý svedčil v jeho prospech a záporné stanovisko žalovaného k výzve žalobcu na vydanie dedičstva vyplývalo len z toho, že žalobca mu síce predložil závet poručiťky zo dňa 08. 07. 1993, ale bez ďalších písomností, na základe ktorých by si žalovaný mohol overiť, či poručiťka závet vlastnoručne napísala a podpísala a tieto písomnosti boli žalobcom predložené až v priebehu súdneho konania po vyjadrení sa žalovaného k žalobe a po ich predložení už žalovaný platnosť rukou spísaného závetu poručiťky nenamietal.

2. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote vo výroku o náhrade trov konania (II.) odvolanie, v tejto časti považuje napadnuté rozhodnutie za nesprávne a nezákonné, nakoľko konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd prvej inštancie žalobcovi nepriznal náhradu trov konania, hoci mal žalobca v konaní úspech a podľa ust. § 255 ods. 1 CSP by mal mať nárok na náhradu trov konania. Podľa názoru súdu prvej inštancie však v tomto prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa podľa ust. § 257 CSP, v dôsledku ktorých nie je možné žalobcovi priznať nárok na

náhradu trov konania. Žalobca sa žalobou zo dňa 10. 02. 2020 od žalovanej ako neoprávneného dediča domáhal vydania dedičstva po poručiiteľke S. špecifikovaného vo výroku I. napadnutého rozhodnutia. V rámci dedičského konania po poručiiteľke bol zistený závet spísaný formou notárskej zápisnice N 79/96, Nz 68/96, pričom v danom závete bolo poručiiteľkou explicitne uvedené, že popri závete vo forme notárskej zápisnice spísala poručiiteľka aj vlastnoručný závet zo dňa 08. 07. 1993. IPoručiiteľka vo vlastnoručnom závete vyjadrila svoju poslednú vôľu, pričom jednoznačne a nespochybniteľne odkázala všetky svoje majetkové práva žalobcovi. Závet spísaný formou notárskej zápisnice sa týkal konkrétnych nehnuteľností špecifikovaných v závete, pričom poručiiteľka zdôraznila, že dňa 08. 07. 1993 zriadila vlastnoručný závet, na ktorom naďalej trvá a ktorý zostáva naďalej v platnosti. S problematikou dvoch závetov sa súd v danom prípade vyporiadal a konštatoval, že oba závety sú platnými právnymi úkonmi, ktoré môžu obstáť popri sebe. Na základe vyššie uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca je oprávneným dedičom na základe vlastnoručného závetu a žaloba na určenie vlastníckeho práva bola podaná dôvodne. V danom prípade sa teda žalobca dôvodne domáhal vydania dedičstva, pričom zo strany súdu mu bolo v celom rozsahu vyhovené. Žalobca mal záujem vyriešiť spor so žalovanou mimosúdne, o čom svedčí aj list zo dňa 09. 01. 2020, ktorým žalobca vyzval žalovanú na dobrovoľné vydanie dedičstva. Nakoľko mu zo strany žalovanej nebolo vyhovené a k dobrovoľnému vydaniu dedičstva zo strany žalovanej neprišlo, bol prinútený podať žalobu na vydanie dedičstva špecifikovaného vo výroku I. napadnutého rozhodnutia. Žalobca bol v konaní o vydanie dedičstva úspešný, čo podľa ust. § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku znamená, že mu mal byť zo strany súdu priznaný nárok na náhradu trov konania, čo konštatoval aj súd. Žalobca bol v konaní úspešný, jednoznačným spôsobom preukázal, že je oprávneným dedičom po poručiiteľke, o čom svedčí práve poručiiteľkou vlastnoručne spísaný závet. Žalobca nebol účastníkom dedičského konania po poručiiteľke a len z toho dôvodu bolo dedičstvo pridelené žalovanej, hoci v závete formou notárskej zápisnice poručiiteľka výslovne zdôrazňovala existenciu vlastnoručne spísaného závetu. Akonáhle žalobca našiel vlastnoručne spísaný závet, kontaktoval žalovanú za účelom mimosúdneho riešenia veci. Domnieva sa, že súd prvej inštancie vo výroku II. vec nesprávne právne posúdil, keď určil, že žalobca nemá nárok na náhradu trov konania. Fakt, že žalobca sa o vlastnoručne spísanom závete dozvedel až po dedičskom konaní, v ktorom bola zistená existencia vlastnoručne spísaného závetu, nemôže byť na jeho ťarchu. Poručiiteľkou spísaný závet žalobca našiel až po skončení dedičského konania a z toho dôvodu nepredložil závet skôr, čo však neznamená, že v čase ukončenia dedičského konania závet neexistoval. Poručiiteľka spísala závet v roku 1993, a teda v čase dedičského konania bol žalobca oprávneným dedičom poručiiteľkou zanechaných nehnuteľností bez ohľadu na skutočnosť, kedy žalobca závet objavil a predložil žalovanej. Tvrdenie súdu, že v čase dedičského konania bola zistená existencia len jedného závetu a až po ukončení dedičského konania bol žalobcom objavený ďalší závet, nepovažuje za dôvod hodný osobitného zreteľa, na základe ktorého by bolo možné uplatniť ustanovenie § 257 CSP. Čo sa týka tvrdenia súdu prvej inštancie súvisiacej s predložením ďalších písomností, poukázal na skutočnosť, že žalovaný namietol iba absenciu osvedčenia pravosti podpisu na vlastnoručne spísanom závete, v dôsledku čoho nepovažoval závet za platný. Danú námietku vyvrátil ako aj žalobca, tak aj súd prvej inštancie, keď konštatovali, že pre vlastnoručný závet nie je potrebné, aby bol zriadený v prítomnosti svedkov a ani to, aby bol podpis závetcu úradne overený, a teda námietku žalovaného týkajúcu sa absencie osvedčenia pravosti podpisu bolo možné považovať za právne irelevantnú. Už samotný vlastnoručne spísaný závet spĺňal všetky zákonom požadované náležitosti a žalobca nepovažoval za nevyhnutné predkladať ďalšie písomnosti. Akonáhle bol žalobca vyzvaný k predloženiu ďalších písomností, bezodkladne ich súdu a žalovanému poskytol. Zo strany žalobcu nedochádzalo k žiadnym komplikáciám, ani k prejavom neochoty v súvislosti s predložením dodatočných písomností preukazujúcich pravosť vlastnoručne spísaného závetu. Rovnako aj v tomto prípade považuje odôvodnenie súdu súvisiace s predložením dodatočných písomností za nedostatočný a nesprávny, a teda nepovažuje ho za dôvod hodný osobitného zreteľa. Poukázal na nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 54/2019. Argumentácia súdu prvej inštancie v súvislosti s nepriznaním nároku na náhradu trov konania žalobcovi je nepresvedčivá a nedostatočne odôvodnená, nakoľko súd prvej inštancie vo svojej argumentácii neposkytol žiadne výnimočné dôvody, na základe ktorých by bolo možné aplikovať ustanovenia § 257 Civilného sporového poriadku. V danom prípade sa nejednalo o taký výnimočný prípad. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku zmenil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

| E.3. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že súd prvej inštancie videl dôvody hodné osobitného zreteľa v tom, že žalovaný sa stal vlastníkom predmetných nehnuteľností v dedičskom konaní, v ktorom bola zistená existencia len jedného závetu a až po ukončení dedičského konania bol žalobcom objavený ďalší závet. Uvedenou argumentáciou mal podľa názoru žalovaného súd na mysli

tú skutočnosť, že žalovaný sa stal vlastníkom spoluvlastníckych podielov k žalovaným nehnuteľnostiam v súlade s vtedy zisteným skutkovým stavom a podľa právnej úpravy. Nebolo teda jeho chybou, že muselo byť začaté súdne konanie o vydanie dedičstva. Ďalšou skutočnosťou pre rozhodnutie súdu o nepriznaní nároku na náhradu trov žalobcu bolo to, že žalobca písomnosti, na základe ktorých si mohol žalovaný overiť pravosť vlastnoručne spísaného závetu, predložil až po podaní žaloby. Aj keď podpis na takto spísanom závete nemusí byť notársky overený, žalovaný si musel pravosť závetu overiť na základe nejakých skutočností, ktorými bolo porovnanie závetu s inými vlastnoručne napísanými listinami porúčiteľky. Až po takomto overení pravosti závetu, mohol žalovaný pristúpiť k vydaniu nehnuteľností. Z uvedeného dôvodu považuje dôvody uvedené súdom prvej inštancie za dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie žalobcovi nároku na náhradu trov konania. Rozsudok je správny a aj riadne odôvodnený.

4. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku - ďalej len CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenou stranou - žalobcom, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 357 písm. m) CSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom podaného odvolania (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby jeho zopakovania alebo doplnenia (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a po preskúmaní zákonnosti a vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť.

5. Z obsahu spisu vyplýva, že v prejednávanej veci sa žalobca podanou žalobou domáhal vydania v žalobe uvedených nehnuteľností. Na pojednávaní žalobca žalobu zmenil a domáhal sa určenia, že je vlastníkom spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach špecifikovaných v petite pôvodnej žaloby, pričom táto zmena žaloby bola pripustená. Napadnutým rozsudkom súd žalobe žalobcu vyhovel a určil, že je vlastníkom v rozsudku špecifikovaných nehnuteľností. O trovách konania rozhodol, že žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. V dôsledku odvolania žalobcu je predmetom odvolacieho konania len výrok o trovách konania. Vo vyhovujúcom výroku vo veci samej je rozsudok súdu prvej inštancie už právoplatný.

6. Podľa § 255 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

7. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

8. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Len výnimočne nemusí súd úspešnej strane priznať náhradu trov konania, resp. neuložiť povinnosť neúspešnej strane nahradiť trovy konania úspešnej strane. Môže tak urobiť podľa § 257 CSP a rozhodnúť tak, že žiadnej zo strán nepriznáva náhradu trov konania. Ide však o ustanovenie, ktoré z hľadiska náhrady trov konania predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok i zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Je odôvodnené tým, že prísna aplikácia ustanovení o náhrade trov konania by mohla v konkrétnych prípadoch viesť k nežiaducim tvrdostiam. Zákon preto stanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k zmierneniu dôsledkov právnych noriem upravujúcich platenie a náhradu trov konania. Toto zákonné ustanovenie dopadá na tú stranu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Predpokladom jeho použitia je existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov inak úspešnej strane. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať preto z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci a rozhodnutie musí byť aj náležite odôvodnené.

9. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je významným z hľadiska aplikácie § 257 CSP nielen charakter konania alebo charakter procesnej situácie, ale i okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, postoj strán v konaní, pričom je potrebné prihliadať k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých strán. Je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia na majetkové pomery oprávnenej strany. Vo všeobecnosti možno povedať, že vždy treba zvažovať okolnosti konkrétneho prípadu, a to nielen okolnosti spočívajúce vo veci, ale i okolnosti na strane účastníkov, a to nielen toho,

v jeho prospech má byť toto ustanovenie použité, ale aj na strane toho, komu inak patriaci nárok nie je priznaný, či totiž možno od neho spravodlivo požadovať, aby trovy konania znášal bez nároku na ich náhradu, keď mal v konaní úspech.

10. Otázkou aplikácie ustanovenia § 257 CSP sa zaoberal aj NS SR v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/102/2017 z 31. júla 2017, v ktorom uviedol, že zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie sa uplatní pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo zastavené, ak už vznikol procesnoprávny vzťah medzi súdom a oboma stranami sporu a medzi stranami sporu navzájom. V súvislosti s požiadavkou dovolateľky na nepriznanie náhrady trov dovolacieho konania protistrane aj pre dôvody hodné osobitného zreteľa dovolací súd poznamenal, že ustanovenie § 257 CSP (predtým § 150 ods. 1 OSP) predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Použitie tohto ustanovenia preto negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z tohto dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (pozri napr. R 34/1982). Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok: dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnu prax, dnes už ustálenú (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 MCdo 17/2009, 5 Cdo 67/2010, či 3 MCdo 46/2012), podľa ktorej nemožno § 257 CSP považovať za ustanovenie, ktoré by zakladalo voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Túto normu preto nie je možné interpretovať tak, že je aplikovateľná kedykoľvek a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú, a tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Aj tu však treba skúmať, či nejde o výnimku z výnimky, či teda na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR, III. ÚS 292/07, či I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 727/2000). Ustanovenie § 257 CSP neslúži na zmierňovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami (pozri nález Ústavného súdu ČR, I. ÚS 2862/07). Použitie § 257 CSP neodôvodňuje ani fakt, že strana nie je solventná alebo, že zároboková a majetková situácia strany, ktorá v spore zvíťazila, je lepšia ako u jej protistrany. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok.

11. V predmetnej veci súd prvej inštancie, napriek úspechu žalobcu v konaní, rozhodol o trovách konania tak, že žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že v danej veci ide o dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré je v danej veci dôvodná aplikácia ustanovenia § 257 CSP. Žalobca pred podaním žaloby vyzval žalovaného na vydanie predmetných nehnuteľností (výzva z č. I. 5-6), na čo žalovaný reagoval prípisom zo dňa 14. 01. 2020 (č. I. 13) tak, že nepristúpi k vydaniu dedičstva a to z dôvodu, že na podklade žalobcom zaslaných dokladov, teda najmä vlastnoručne napísaného závetu, nepovažuje bez ďalšieho za preukázaný nárok žalobcu. Aj keď sa žalovaný stal vlastníkom spoluvlastníckych podielov k žalovaným nehnuteľnostiam v súlade s vtedy zisteným skutkovým stavom a podľa právnej úpravy, po výzve žalobcu na vydanie predmetných nehnuteľností mohol žalobcu požiadať o doklady, ktoré žiadal následne v konaní, a tak si overiť pravosť vlastnoručne písaného závetu a dôvodnosť žaloby žalobcu. To, že tak nepostupoval a najskôr argumentoval absenciou osvedčenia pravosti podpisu poručiťky a nemal za dostatočne preukázané, že tento bol písaný práve poručiťkou S. X. (č. I. 41) a neskôr a aj po doručení písomností napísaných vlastnou rukou poručiťky, ktoré boli žalovanému predložené, zotrval na svojom vyjadrení k žalobe, boli práve dôvodmi, pre ktoré bol následne neúspešný v tomto konaní. Podľa názoru odvolacieho súdu, vychádzajúc z takéhoto konania žalovaného nemožno v danej veci vidieť dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že žalobca napriek úspechu v konaní nemá nárok na náhradu trov konania. Z týchto dôvodov, keďže išlo o sporové konanie, odvolací súd

rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa trov konania podľa § 388 CSP zmenil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

12. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a žalobcovi, ktorý bol v odvolacom konaní úspešný, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Toto rozhodnutie bolo v senáte prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).